

Prima instanță: Judecătoria Strășeni (jud. T. Andronic)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, V. Efros, A. Minciuna)

DECIZIE

05 aprilie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței

Judecătorii:

Tatiana Vieru

Svetlana Filincova

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Asetorin-Agro”, prin intermediul avocatului Perțu Ina,

în pricina civilă la cererea depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Imexagro” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Asetorin-Agro” privind încasarea datoriei, a penalității, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, împotriva deciziei din 18 noiembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 04 decembrie 2015 SRL „Imexagro” a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Asetorin-Agro” cu privire la încasarea datoriei.

În motivarea acțiunii s-a invocat că, la 25 martie 2015, SRL „Imexagro” și SRL „Asetorin-Agro” au încheiat contractul de vânzare-cumpărare nr. 62imex/15, în baza căruia SRL „Imexagro” a livrat către SRL „Asetorin-Agro” marfă în sumă de 6334826,61 lei, fapt confirmat prin facturi fiscale.

Afirmă reclamantul că, conform pct. 2.3. din contractul de vânzare-cumpărare menționat, SRL „Asetorin-Agro” s-a obligat să achite prețul mărfii procurate în modul următor: 100 % în termen de până la 01 septembrie 2015.

Menționează reclamantul că, până la data depunerii acțiunii, pârâtul a achitat din suma de 3690,51 lei la 30 martie 2015 și suma de 204271,70 lei la 14 august 2015, acumulând o datorie în sumă de 6126864,40 lei.

Susține reclamantul că, la 03 decembrie 2015 datoria SRL „Asetorin-Agro” constituie suma de 8746560,45 lei, dintre care: suma de 6126 864,40 lei - datoria de bază, suma de 1691014,57 lei - penalitatea contractuală și suma de 538576,56 lei - dobânda de întârziere.

Remarcă reclamantul că, întru soluționarea pe cale amiabilă a conflictului, la adresa pârâtului a fost expediată pretenția nr. 220 din 13 noiembrie 2015 cu propunerea de a achita benevol suma datorată în termen rezonabil. În urma recepționării somației,

pârâtul a solicitat un termen suplimentar de 15 zile, termen pe care SRL „Imexagro” nu l-a acordat, deoarece a expirat termenul de achitare stabilit în contractul menționat supra.

În drept, reclamantul își întemeiază pretențiile în baza dispozițiilor art. art. 514, 556 - 566, 572, 602, 619, 753 Cod civil, art. 39 alin. (11), 166, 167 Cod de procedură civilă.

Solicită reclamantul încasarea de la pârât a sumei de 6126864,40 lei cu titlu de datorie, a sumei de 1691014,57 lei cu titlu de penalitate, a sumei de 538576,56 lei cu titlu de dobândă de întârziere, a sumei de 390104,92 lei cu titlul de diferență de curs și taxa de stat în mărime de 50000 lei.

Prin hotărârea din 04 martie 2016 a judecătoriei Strășeni s-a admis parțial acțiunea înaintată de SRL „Imexagro” și s-a încasat din contul SRL „Asetorin-Agro” în beneficiul SRL „Imexagro” datoria contractuală în sumă de 5491616,86 lei, penalitatea de întârziere în mărime de 1691014,57 lei, dobânda de întârziere în sumă de 538576,56 lei, cu titlu de diferență de curs suma de 390104,92 lei și cheltuielile suportate în legătură cu plata taxei de stat la depunerea acțiunii în mărime de 50000 lei, iar în total s-a încasat suma de 8111313,31 lei. În rest, pretențiile s-au respins ca neîntemeiate.

Prin decizia din 18 noiembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul depus de SRL „Asetorin-Agro” și s-a modificat hotărârea din 04 martie 2016 a judecătoriei Strășeni în partea încasării penalităților, micșorând suma de la 1691014,57 lei până la 1613491,49 lei, precum și a dobânzii de întârziere de la 538576,56 lei până la 508360,33 lei. În rest, hotărârea instanței de fond s-a menținut fără modificări.

La 13 ianuarie 2017 SRL „Asetorin-Agro”, prin intermediul avocatului Perțu Ina, a declarat recurs împotriva deciziei din 18 noiembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău solicitând casare hotărârilor judecătorești cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a pretențiilor înaintate de SRL „Imexagro” în partea încasării diferenței de curs suma de 390104,92 lei, a penalității în sumă de 1613491,49 lei și a dobânzii de întârziere în sumă de 508360,33 lei sau după caz, remiterea pricinii la rejudecare, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În motivarea recursului s-a invocat că, decizia contestată este ilegală, neîntemeiată și pasibilă de a fi casată, deoarece instanța de apel la judecarea pricinii a aplicat eronat normele de drept material și normele de drept procedural.

Menționează recurentul că, intimatul nu a probat prin acte justificative și nici nu a argumentat pretenția înaintată referitor la încasarea diferenței de curs, nefiind motivat nici de către instanțele de judecată modul de calcularea a acestei diferențe de curs. Ori, contractul de vânzare-cumpărare semnat de către părți a fost încheiat în valută națională și careva prevederi contractuale ce ar stipula obligația cumpărătorului de a achita diferențe de curs nu conține.

Precizează recurentul că, un alt aspect al încălcării normelor de drept procedural al instanței de apel la judecarea cauzei constituie neinformarea recurentului despre data ședinței de judecată fixată pentru data de 18 noiembrie 2016, ora 10:00. Acest fapt, a dus la examinarea cauzei în lipsa apelantului/recurentului, încălcându-i dreptul la un proces echitabil.

Conform art. 434 Cod de procedură civilă, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 18 noiembrie 2016. Conform materialelor pricinii, decizia contestată a fost expediată în adresa participanților la proces la data de 29 noiembrie 2016, însă date despre recepționarea acesteia lipsesc.

Astfel, recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Asetorin-Agro”, prin intermediul avocatului Perțu Ina, la data de 13 ianuarie 2017, se consideră a fi declarat în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 29 martie 2017 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de SRL „Asetorin-Agro”, prin intermediul avocatului Perțu Ina, și va casa decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii la rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art.118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 130 alin. (2), (3), (4) Cod de procedură civilă, nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficientă pentru soluționarea pricinii. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu art. 241 alin.(5), (6) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

În conformitate cu art. 373 alin. (1)-(4) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.

Din materialele pricinii rezultă că, la data de 25 martie 2015 între SRL „Imexagro” și SRL „Asetorin-Agro” a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare nr. 62imex/15, în baza căruia SRL „Imexagro” a livrat către SRL „Asetorin- Agro” marfă în sumă de 6334826,61 lei. (f.d. 5-8).

Livrarea mărfii este confirmată prin facturile fiscale semnate de către părți și anume: DV6560599 din 25.03.2015, DV6560611 din 25.03.2015, nr. DV6560668 din 31.03.2015, nr. DV6560670 din 31.03.2015, nr. DV6560671 din 31.03.2015, nr. DV6560770 din 08.04.2015, nr. DV6560792 din 09.04.2015, nr. DV6560862 din 16.04.2015, nr. DV6560905 din 18.04.2015, nr. DV6560976 din 23.04.2015, nr. JV1454045 din 27.04.2015, nr. JV1454260 din 11.05.2015, nr. JV1454268 din 11.05.2015, nr. JV1454364 din 15.05.2015, nr. JV1454434 din 19.05.2015, nr. JV1454531 din 24.05.2015, nr. JV1454591 din 27.05.2015, nr. JV1454592 din 27.05.2015, nr. JV2677196 din 12.06.2015, nr. JV2677249 din 19.06.2015, nr. JV2677351 din 06.07.2015, nr. JV2677602 din 21.09.2015, nr. JV2677656 din 25.09.2015 și prin contractul de cesiune nr. 03imex/15-5 cîn 03.07.2015. (f.d. 11-35, 106)

Conform pct. 2.3 al contractului de vânzare-cumpărare nr. 62imex/15 din 25 martie 2015, cumpărătorul s-a obligat să achite 100% din prețul mărfii până la data de 01 septembrie 2015. (f.d. 5)

Conform pct. 4.1 al aceluiași contract, în caz de încălcare a termenelor de achitare a prețului mărfii cumpărate, prevăzute de pct. 2.3 al prezentului contract, cumpărătorul achită vânzătorului o penalitate în mărime de 0,3 % din prețul neachitat la timp pentru fiecare zi calendaristică de întârziere și o dobândă de întârziere în mărime de 15%, peste rata dobânzii BNM, conform art.619 Cod civil.

În consecință, la data de 04 decembrie 2015, prin cererea de chemare în judecată înaintată, SRL „Imexagro” a solicitat încasarea de la „SRL „Asetorin-Agro” a sumei de 6126864,40 lei cu titlu de datorie, a sumei de 1691014,57 lei cu titlu de penalitate, a sumei de 538576,56 lei cu titlu de dobândă de întârziere, a sumei de 390104,92 lei cu titlul de diferență de curs și taxa de stat în mărime de 50000 lei.

Prin hotărârea din 04 martie 2016 a judecătorei Strășeni s-a admis parțial acțiunea înaintată de SRL „Imexagro” și s-a încasat din contul SRL „Asetorin-Agro” în beneficiul SRL „Imexagro” datoria contractuală în sumă de 5491616,86 lei, penalitatea de întârziere în mărime de 1691014,57 lei, dobânda de întârziere în sumă de 538576,56 lei, cu titlu de diferență de curs suma de 390104,92 lei și cheltuielile suportate în legătură cu plata taxei de stat la depunerea acțiunii în mărime de 50000 lei, iar în total s-a încasat suma de 8111313,31 lei. În rest, pretențiile s-au respins ca neîntemeiate.

Prin decizia din 18 noiembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul depus de SRL „Asetorin-Agro” și s-a modificat hotărârea din 04 martie 2016 a judecătorei Strășeni în partea încasării penalităților, micșorând suma de la 1691014,57 lei până la 1613491,49 lei, precum și a dobânzii de întârziere de la 538576,56 lei până la 508360,33 lei. În rest, hotărârea instanței de fond s-a menținut fără modificări.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, rezultând din prevederile art. 373 alin.(4) Cod de procedură civilă, pripit a ajuns la concluzia încasării penalității și a dobânzii de întârziere de la SRL „Asetorin-Agro” în contul SRL „Imexagro”, prin ce se impune casarea deciziei instanței de apel cu remiterea pricinii la rejudecare în următoarele circumstanțe.

În contextul dat, Colegiul relevă că instanța de apel concluzionând asupra modificării cuantumului penalității și a dobânzii de întârziere, prin micșorarea acestora, s-a axat pe ipoteza precum că, instanța de fond nu a luat în considerare că suma datoriei în mărime de 103655,46 lei provine nu din contractul de vânzare-cumpărare, ci din contractul de cesiune a creanței, astfel, față de datoria respectivă nu pot fi aplicate prevederile contractului de vânzare-cumpărare în partea ce ține de calcularea penalității și a dobânzii de întârziere.

La capitolul dat, Colegiul reține că, instanța concluzionând astfel, nu a indicat modalitatea de calcul și perioada pentru care s-a dispus încasarea penalității și a dobânzii de întârziere.

Respectiv, din textul deciziei instanței de apel nu se deduce o ipoteză certă care ar demonstra verificarea legalității hotărârii instanței de fond privind dispunerea încasării penalității și a dobânzii de întârziere, în condițiile când nici instanța de fond în hotărârea sa nu a motivat cum a efectuat calculele care au stat la baza încasării penalității și a dobânzii de întârziere de la pârât.

Colegiul menționează că instanța de apel doar a micșorat cuantumul dobânzilor și penalității fără a supune aprecierii dacă aceste sume de fapt ar trebui încasate, este sau nu pârâtul în întârziere și care este perioada pentru care au fost calculate și încasate sumele menționate.

De asemenea, instanțele de judecată, dispunând încasarea dobânzii de întârziere nu au indicat dacă suma încasată cu titlu de dobândă reprezintă dobânda de întârziere contractuală sau dobânda de întârziere legală.

În decizia instanței de apel se conțin referințe atât la prevederile contractului încheiat între părți (pct. 4.1), cât și la prevederile legale (art. 619 Cod civil), care reglementează dobânda de întârziere, dar o concluzie certă care modalitate a fost utilizată pentru calcularea dobânzii de întârziere lipsește.

Însă, acest aspect este de o importanță majoră ori cuantumul dobânzii de întârziere calculată conform contractului sau legii sunt diferite.

Instanța de fond, la acest capitol, s-a limitat doar la indicarea sumelor ce urmează a fi încasate, iar instanța de apel nu a corectat eroarea comisă.

În această ordine de idei, Colegiul menționează că aceste aspecte necesită a fi verificate la rejudecarea pricinii, or, determinarea acestora reprezintă o circumstanță necesară examinării complete și obiectivă a pricinii, în condițiile când reclamantul pretinde încasarea penalității și a dobânzii de întârziere rezultate din neexecutarea obligațiilor stabilite conform contractului de vânzare-cumpărare nr. 62imex/15 din 25 martie 2015.

La fel, Colegiul reține că un alt aspect ce urmează a fi verificat la rejudecarea cauzei ține de încasarea din contul pârâtului a diferenței de curs.

Or, instanța de apel, menținând hotărârea primei instanțe, nu s-a expus asupra modului de calcularea a diferenței de curs.

Mai mult ca atât, nici în cererea de chemare în judecată și nici în cadrul dezbaterilor judiciare, reclamantul nu a probat și nici nu a argumentat solicitarea privind încasarea de la pârât a diferenței de curs, indicând doar prevederile pct. 2.2 din contractul de vânzare-cumpărare nr. 62imex/15 din 25 martie 2015.

Respectiv, Colegiul concluzionează că instanța de apel modificând hotărârea primei instanțe nu a supus verificării temeinicia hotărârii supuse contestării în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

Astfel, aceste circumstanțe necesită a fi determinate cert pentru a stabili modalitatea de calcul și perioada pentru care urmează a fi calculate penalitățile, dobânzile de întârziere și diferențele de curs.

În consecință, Colegiul remarcă că instanța ierarhic inferioară la adoptarea soluției pe caz, urma a concluziona sub aspectul temeiniciei acțiunii rezultând din circumstanțele pricinii constatate, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța, dar aceste aspecte au fost ignorate.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999, cauza Lebedinschi vs. Republica Moldova din 16 iunie 2015).

Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

În consecință, raportând circumstanțele stabilite la normele de drept procedurale enunțate *supra*, Colegiul conchide că examinarea pricinii în ordine de apel a avut loc în mod arbitrar, incomplet și evaziv.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea pricinii în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Asetorin-Agro”, prin intermediul avocatului Perțu Ina, și de a casa integral decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii civile la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/netemeiniciei cerințelor, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu argumentele părților, circumstanțele pricinii, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Asetorin-Agro”, prin intermediul avocatului Perțu Ina.

Se casează decizia din 18 noiembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, în pricina civilă la cererea depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Imexagro” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Asetorin-Agro” privind încasarea datoriei, a penalității, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, cu remiterea pricinii la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecătorii:

Svetlana Filincova

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală